

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

— prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Zakaj ljudje iz Evrope v Ameriko bežijo!

Čudnih časov smo doživeli. Iz omikane, v hvalisano srečo liberalnega gospodstva zatopljene, Evrope bežijo ljudje tropama v Ameriko. No, in še zlasti iz tistih dežel najboljše drapljejo, kder „kulturo“ na debelo prodavajo in po česniku smrdeče jude v barone povzdigujejo! To je gotovo čudno! Vendar kmalu se načudimo, ako le količkaj na prave vzroke pogledamo, zakaj Evropei zapuščajo mili dom, drago očetnjava ter hitijo črez široko in globoko morje v daljno Ameriko!

Zraven preobljudenja izganja Evropece gotovo le vseobčna stiska, katerej do konca še nihče v Evropi videti ne more. V prvej vrsti imenujemo silno vojaško dolžnost. Vsak, ki je le zmožen, mora v najlepši dobi svojega življenja pod puško na več let. Tukaj se odvadi delati, navadi pa prej nepoznanih rečij in potreboč. Davkovci moramo vedno bolj globoko v žep segati zavoljo vojaštva. Narodi zgubljajo neizmerno veliko delavnih rok. Vsa Evropa ječi in se trese pod strahovito dragim orožjem, kakor da bi v njej stanovali sami divji tolovaji, ki žugajo vsak trenutek spopasti se in razmesariti. Najjakše moči, cvet narodov, mozeg moštva, največ davkovskih penez pobira od leta do leta nenasiťljivejšje vojaštvo. V Ameriki vsega tega ni. V severni Ameriki n. pr. imajo le toliko vojakov, kolikor jih je treba za vzdrževanje javnega reda, miru in varnosti. Med vojake vzame se le, kdor sam hoče. Prav za prav še to vojaki niso, ampak policaji, žandarji. Tako prihranijo Amerikanci neizmerno veliko denarja in delavnih močij, katere morejo sedaj porabiti za poljedelstvo, obrt, kupčijo, gospodarstvo!

V Evropi so liberalni gospodje izmislili neizmerno veliko uradov. Mladi ljudje tiščijo v javne službe, da iz davkovskih denarjev zajemajo in se na javne stroške živijo. Vsled tega narašča povsod davkovsko breme. Tako ne delajo Amerikanci in zato so davki tam razmeroma do naših prav majhni. Zopet prihranijo si mnogo denarja za druge potrebe, za gospodarstvo. V Ameriki je resnična samo-

uprava doma. Dalje smo v Evropi vsi zadolženi: države, dežele, zadnji čas uže okraji, mesta, srenje in posamezniki. Obresti ali činži nas odirajo neusmiljeno. Zraven vojaštva so dolgovi največ krivi, da imamo velike uže res neznosljive dače. Zadnji čas so zlasti kmetski ljudje pogreznoli se v dolgove, da morajo drug za drugim na boben, na kant, v posilno dražbo, med nemaniče. Čisti dohodki ne pokrijejo več davkov in obrestij. S čim hoče posestnik gospodariti, s čim živeti? To ni domišljija. To je britka resnica — tudi pri nas v Avstriji. Čisti dohodek vsega zemljišča je od visoke vlade v razvenogerskih naših deželah vcenjen na 183,000.000 fl. S tem bi morali zemljiščni posestniki shajati za dače, doklade, obresti, za gospodarstvo in za življenje. To pa sedaj ni več mogoče. Kajti zemljiščna cesarska dača pobere od čistega dohodka 37 milijonov; deželske, okrajne, srenjske, šolske itd. doklade vzamejo 74 milijonov, obresti ali činži za vknjižene dolgove (vknjiženih ali intabuliranih na zemljiščna posestva je 2100 milijonov) zahtevajo 134 milijonov, amortizacije 20 milijonov in dedšinske pristojbine 4 milijone, skupaj 269 milijonov. Ako to svoto primerimo svoti čistega dohodka, tako poizvemo, da nam zmanjka na leto 86 milijonov. To se reče: zemljiščni posestniki smo preobloženi, ne moremo shajati s čistim dohodkom, moramo od kapitala nekaj časa še živeti in potem smo djani drug za drugim na nič.

Pomislmo še naposled, da se v Evropi o raznih svobodah neizmerno veliko piše in govori, uživa pa jako malo. Zlasti katoliškej Cerkvi krčijo versko svobodo povsod več ali menje. Mnogi narodi trpijo silno zatirovanje. Ni, čuda tedaj, ako se zmirať več Evropecev nahaja, ki nesrečnej domovini hrbet obračajo in v Ameriko bežijo. To pa množi v Ameriki delavne, denarstvene in duševne moči in pospešuje prikazen, da se novi svet dviga in jači, stari pa slabi in propada vklub hvalisenej liberalnej dobi in razupitej brezverskej „kulturi“. Sila v Evropi vedno narašča. Treba je ljudi na preteče jim nevarnosti pozorne delati. Koservativni listi opravljajo to dolžnost, liberalni molčijo.

Gospodarske stvari.

Koliko dobička vrže pametna kokošja reja.

M. II. Francoska in Italijanska vkljub velikim pridelkom vsakega leta potrebam angleških sejmov z jajci ne zadostujejo. Irska, Kanada, Hispansko in z malim delom tudi Ogerska mora pripomagati. Temu se tisti ne bodo čudili, katerim je znano, da jedna jedina trgovska hiša v Londonu na teden 300.000 jaje iztrži, tedaj v leta dnevih 15,600.000 po $8\frac{3}{4}$ —10 frankov na debelo in po 10— $13\frac{3}{4}$ frankov na drobno za 100 jaje. Vsakako se bode moralo pripoznati, da je davek, kterega Angleži tujim narodom vsako leto samo za jajca odrajujejo, silno velik. Zato so pa tudi v novejšem času angleški gospodarji svoje rojake spodbujati začeli, naj se tudi oni krepko poprimejo kokošnje reje. Jeden izmed njih si upa trditi, da je mogoče s premoženjem od 10.000 frankov, kterih je treba za nakupovanje raznosortnih kokošij, za napravo kurnjnikov in za kokošjo hrano porabiti, vsako leto 14.250 frankov dohodkov pripraviti. Računi pa 4 valitve mladih kokošij po 3125 frankov, skupaj 12.500 frankov in 10 ton gnoja po 175 frankov, skup 1750 frankov. Tak račun je tistim priporočati, ki s kokošjim mesom kupčujejo. Kdor pa samo z jajci kupčevati hoče in samo v ta namen kokoši rediti, temu bistroumni angleški kmetovavec sledeči račun sestavlja. Dajmo veljati, da 5 kokošij velja $18\frac{3}{4}$ frankov, njihova hrana pa na leto tudi $18\frac{3}{4}$ frankov. V tem času iznesejo 700 jaje, ki se po $1\frac{1}{3}$ franka za 20 prodaja in ki $43\frac{3}{4}$ frankov vkup vržejo. Dobiček je toraj višji nego 16%.

Vendar pa temu računu angleškega gospodarja pretrdno v oči pogledati nečemo, navedli smo ga samo zato, da se vidi, kako celo v deželah, v kterih se kokošja reja neče kaj prav obnesti, njej vendar veliko imenitnost in važnost pripisujejo. Kajti le v onih deželah, v kterih je zemlja bolj na drobno razdeljena, kakor na Francoskem, Laškem in pri nas, more ta gospodarstvena betva se razvijati in razcvetati. Da kokošja reja na Francoskem dan današnji na najvišji stopinji stoji, temu se ni čuditi, ako pomislimo, da je tako marljivih gospodinj težko kje drugod najti, kakor ravno tam. Le tam plača najemnikova gospodinja z mlekom, svinjami, perutnino in svilo najemščino za gospodarstvo. Tako so dan današnji tudi na Laškem začeli posnemati in kaj takega bi se pri nas v Avstriji posebno pa na Slovenskem tudi dalo storiti. Seveda bi se moralo pri nas še marsikaj na boljše obrniti in nekteri pogoji na pomoč priti, od kterih so drugi že v delavnosti, drugi bi pa še le delavni postati morali. Prvi pogoj je pa ta, da se naše gospodinje o koristnosti in velikem dobičku kokošje reje, posebno pa naši gospodarji, kteri kokošjo rejo še vedno nekoliko od strani gledajo in jo dosti bolj za kmetijstvu škodljivo imajo, do

dobrega prepričajo. Seveda je treba, da si tukaj vsi merodajni krogi v roke sežejo, v prvi vrsti vlada, da kokošjo rejo na vsak mogoč način pospešuje z darili, pohvalami, potem pa posebno razumniki t. j. inteligencija, med njo v prvi vrsti duhovniki, učitelji, zdravniki po deželi, kteri bi naj z besedo in vzgledom kmetškemu gospodarju kazali, koliko dobrih grizljejev si morejo z umno kokošjo rejo sami sebi privoščiti, še več pa koliko lepih krajezarjev si morejo v današnjih hudih časih za gospodarstvene potrebe prislužiti. Pred vsem drugim bi pa bilo gledati in skrbeti za to, da se dekleta po deželi, prihodnje gospodinje, pametnejše podučujejo. Namesto nepotrebnega šikanja in šlinganja bi se morale v umnem gospodinjstvu, h kteremu gotovo umna kokošja reja spada, podučevati pa seveda najprej je takih učiteljic potrebno, ki bi same tudi kaj o gospodinjstvu in kmetijskem gospodarstvu razumele. Tako bi se ta betva kmetijskega gospodarstva tudi kmalo okrepila in mnogo lepega dobička našim sila potrebnim kmetovalcem vrgla. Kako naj bi se to zgodilo, hočemo tukaj le na kratko in v glavnih potezah zaznamovati.

(Konec prihodnjici.)

Kako se dela iz črnic ali borovnic dobro vino.

M. Naši lesi in gozdi so toliko blagoslovljeni z raznimi rastlinami, kterih sadeži na mnogovrstne načine našim potrebščinam služijo. Med njimi zavzemajo črnice ali borovnice jedno naj prednejše mesto. Ne le črste dajejo jako okrepčavni povžitek, tudi suhe in kuhane nam godijo. Iz njih se dela semtertje izvrstno žganje, pa tudi vino znajo iz njih napraviti, kar se tako le godi: Vzame se poljubno veliko prav zrelih črnic, ki se potem z lesenim kijcem v kteri leseni skladi stolčejo. Pridene se jim primerno veliko cimota in nagelčev in kdor hoče tudi nekaj suhega bezgovega cveta. Vse to se pusti nekoliko dni stati, na kar se sokovina skozi laneni prt stisne in z njo sodeček, ki je bil prej z muškatnim orehom izžgan, nalije. Na vsaki liter soka se pridene $\frac{1}{8}$ ali $\frac{1}{4}$ kilograma sladkorja, kolikor tega več tim boljše je, ker se vino tim dalje hraniti da. Ko je zavrelo, se pretoči v novi sodeček, se prilije $\frac{1}{4}$ ali $\frac{1}{2}$ sodečka burgundca ali sploh dobrega rudečega vina, se pusti vse vkup še nekaj dni pri miru stati, da se popolnoma vsede in izčisti, na kar se potem vino v primerne steklenice pretoči, ki jih je treba dobro zatekniti. Borovično vino ima veliko podobnost s črešnjevim vinom in je zelo krepčavno. More se tudi toto vino rabiti ko prilivke k drugim vinom in pa v to, da se z njim slabejša vina vzboljšajo.

Štajersko konjerejsko društvo naznanja, da bode v Gradci od 3. do 5. septembra t. l. razstava konj. Na to razstavo pošlje pred vsem konjerejsko društvo svoje v ta namen odbrane konje; razven teh je še naglašanih 61 konj. Posestniki teh 61 konj morajo svoje živali den pred začetkom t. j. 2. septembra ob 8. uri predpoldnem v

Gradci imeti in jih postaviti pred komisijo, katera odloči, ali se pripustijo k razstavi ali ne. Isto velja o posestnikih, društvenikih konjerejskega društva. Ako nekateri posestnik ne more konja naglašnega na razstavo poslati, naj to brzo naznani ravnatelju konjerejskega društva. Razstavlavec mora za konja priposlati zrske hrane za 4 dni v Gradci in sena zvezanega v povezkih. Na razstavin prostor hrane seboj vzeti sme se le za jeden den; ostalo mora pa drugod hraniti. Kdor sena ne more priposlati, dobi ga v Gradci za male peneze. Za konja se ima prirediti dobra uzda (pri društvenem tajniku velja ena po 2 fl.), remen, nova knaftra, oglav, dobra odeja, rešetka za hrano, cefta ali škafč za vodo in sprava za snaženje. Hlapcem je odločen poseben prostor, kamor imajo omenjene reči devati. Kaditi je strogo prepovedano. Za steljo, stražo in snaženje hlevov skrbijo društveni odbor, kateremu imajo v vseh zaukazih ubogati. Pritožiti more se pa vsak pri društvenem tajniku ali njegovem namestniku. Kdor želi več poizvedeti, naj se obrne do omenjenega tajnika. Takoj se mu odgovori. Društveni ravnatelj je ravnokar v dogovorih z železniškimi ravnateljstvi zastonj prevažanja konj. O uspehih bodo dištriktni predstojniki dotičnim razstavljalcem potrebno še ob pravem času povedali. Naj nebeden ne pozabi seboj prinesiti pismenih izkazov o ubrejitvah, dalje potrdila od srenjskega predstojnika, da je konj njegova lastnina. Kajti brez teh dokazil se konj ne vzame k premiranju. Naj dištriktni predstojniki posestnike opozorijo na to prav razločno. Premiranje konj bode v nedeljo 5. septembra 1880 ob 3. uri popoldne. Kdor hoče, zamore še tisti večer svojega konja odgnati, in, če mu kaže, na železnico spraviti.

Poziv do štajerskih sadjerejcev. Ob priliki deželne razstave v Gradci nameravajo nekateri gospodje osnovati veliko avstrijsko sadjerejsko društvo, ki bi skrbelo za povzdigo avstrijskega sadjerejstva sploh, zlasti pa za ležišo kupčijo s sadovjem. Prvo misel tukaj sprožilo je c. k. štajersko vrtnarsko društvo in sedaj nam dojde čast, da bode veliko avstrijsko sadjerejsko društvo prvič osnovano na Štajerskem. V ta namen sestavljeni odbor pozivlja toraj vse avstrijske, zlasti pa štajerske, sadjerejce k pristopu in k prvemu osnovalnemu zboru, ki se bode vršil v nedeljo zvečer dne 25. septembra v Gradci. Ob enem prosi vrtnarsko društvo štajersko vzajemno z omenjenim odborom, naj bi se štajerski sadjerejci prav obilo udeležili deželne razstave graške v oddelku za sadjerejstvo, ki bo odprt od 23. do 30. septembra t. l. Zgodi se. Naj pošlje vsak na razstavo najboljše, kar ima:

Trtna uš v Istriji napravila je vže veliko škode; vlada je zaukazala 40.500 trsov izrupati in pokončati z žveplenim oglencem, 20.000 trsov pa pod napeljano vodo spraviti. Goriška kmetijska

družba da vse vinograde preiskati po moževih strokovnjakih, da poizvedo, ali so trtne uši še prosti ali ne.

Dopisi.

Iz Preborja. (Cerkvene novosti — toča). Leta 1875. smo imeli sv. misijon, leto poznej pa „eksercicije“ ali duhovne vaje; zopet letos smo bili tako srečni, da so nam č. oo. Lazaristi od svetega Jožefa pri Celji od 22. jul. do 2. avg. drugič duhovne vaje služili. Bili so tukaj 4 gospodje. Veliko veliko so se trudili z pridgami in spovedovanjem. Bog jim bodi plačnik! Imeli so nauk za vsaki stan posebej. Ker smo obhajali praznik sv. Ane naše farne patrone v nedeljo 1. avg. je tudi bilo za može in mladenčce splošno sv. obhajilo med sv. mešo. Ko so č. oo. misijonarji 2. avgusta našo faro zapustili, prišlo je še silno veliko faranov očitno se jim zahvalit. Pri tej priliki bodi dovoljeno, da hvaležno v spomin vzamem veleskrbno delovanje našega župnika č. g. Mat. Novaka. Pred vsem bodi jim prisrčna zahvala, da so skrbeli za sv. misijone! Od mnogih drugih zaslug navajam le še sledeče: podružnico, posvečeno sv. Ožbaltu, so pred nekolicimi leti popravili, da se zopet zamore v njej sv. meša opravljati. V nekolicih dneh bodo tudi nove orgle v tej cerkvi gotove. Omislilo se je več mešnih oblačil. Letos o veliki noči smo dobili novi božji grob, itd. Zelo hvaležni smo in moramo biti tudi č. g. učitelju Fr. Zagoričniku, ki vže blizu 6 let našo mladino prav ljubeznjivo, izvrstno in nevtrudljivo podučuje, ter s petjem in orgljanjem v cerkvi božjo službo lepša. Zarad njegovega zvestega spolnovanja svojih dolžnosti, zarad velike prijaznosti, lepega obnašanja i „dobrih rok“, ga vse čisla in rado ima. Kot zvest i priden Slovenec je daleč okrog znan. Bog daj, da bi č. g. župnik, kakor g. učitelj še mnogo let pri nas ostala. Srčna hvala za njuni obilni trud: Bog jima plati! — Slednjič še omenim, da smo imeli 31. julija točo; 1. avg. je bilo lepo vreme, ravno tako 2. avg. dopoldne. A med 1—2 ure popoldne se je vsipala toča in dež je lil, da je voda njive pretrgala in travnike poplavlila. Jedva je začelo solnce sijati, a vže se stemni in okolo 3 popoldne se zopet toča vsiplje in dež vlje, da je groza. Žalostno je videti poškodovana polja, vinograde in zeleni sad pod drevjem.

—e—

Od Savinje. (Uradovanje v slovenskem jeziku). Nekatere občine v celjskem okrajnem glavarstvu so zahtevale, naj se njim od cesarskih oblastnij pošiljajo le edino slovenski dopisi. Vrlo dobro, tako je prav! Samo po sebi se razumeva, da dotične občine dopisujejo tudi le v slovenskem jeziku. Trduo sem prepričan, da bi izgled onih narodnih občin še mnogo drugih popremalo, ako bi le bile same zmožne slovenski uradovati. Toda

po mnogih občinah so kot vsegamogočni občinski pisarji nastavljeni ljudje, kateri niso našemu jeziku kos niti v govoru niti v pisavi. Od tod žalostna prikazen, da občine z narodnimi župani uradujejo vseskozi v nemški brozgi; kajti take pisave se mora vsak pameten Nemec sramovati. Slovenski župani! stavite svojim pisacem kratek obrok, do katerega se imajo slovensčine v pisavi priučiti; če se Vam pa hočejo kujati, spravite jih v kraj ter si poiščite ljudij, ki so vseskozi zmožni slovenskega jezika pa so tudi voljni, v temistem uradovati. Kako dolgo se bote od takih ljudij dali še voditi za nos? Vsem županom, kateri sami uradujejo in občinskim pisarjem, ki si do zdaj niso vedeli pomagati, kako bi slovenska pisma, zadevajoča njihove posle, izdelovali, priporočujemo, naj si omislijo zlato knjigo, katero je lansko leto izdala družba sv. Mohora in se njej pravi: „Slovenski spisovnik“. V oddelku za občinske zadeve: stran 301 do 316 in drugod najdete dovolj obrazcev, po katerih zamorete izdelovati slovenske dopise, prošnje, proračune itd. Toda začeti se mora vendar enkrat. Kakšna sramota, če občina, vrlo narodna, ktera pošilja na volišče vedno narodne može, uraduje izključljivo v nemškem jeziku: zakaj? ker njeni pisar ne razumeva slovenske pisave. Stara prijaznost s pisarjem tu nič ne velja; temu se mora kmalu konec storiti. Če naš prijazen nasvet zavržete, se bomo s temi nemčurskimi pivarji kot s pravimi sovražniki našega naroda malo ostreje sprijeli!

Iz Ljutomera. (Letina — popravek). Vesela žetva po polji je končana, jesensko silje posejano. Na njivah je postal mir, tem boljše ružijo mlatici po gumnih. Parna mlatilnica v Ljutomeru urno ropoče, po vesnicah pa tudi sem ter tje grmi prosta mlatilnica, ki potuje od enega hrama do drugega. Rž ne zda, kakor smo si mislili, bolje siplje pšenica in drugo silje. Hvala Bogu! Kruha bomo imeli, pili pa bomo vodo, ker se po vinogradih prav tužno kaže. Zima prekoredna je mnogo škodovala. Kar se je prikazalo, to je neugodno, deževno vreme ob času cveta pobralo, toraj bomo upanje na dobro bratev zopet morali na drugo leto odložiti. — Nekdo je v zadnjem listu „Slov. Gospodarja“ iz Babinec po svetu zatrobil, da v Ljutomeru osepnice močno razsajajo, in da je veliko ljudij vže pomrlo. To ni popolnem res. Bolezen se po nekterih hramih razteplja, umrlo še do zdaj na osepnicah ni več, kakor štiri osebe, dva otroka in dva odrasčena. Ne kaže ljudstva strašiti, saj nas drugi doma dovolj strašijo in grozijo, da se bo cerkev zaprla. Tako na veliko čudenje preti politična gosposka pismo.

Iz Koroškega. (Razne novosti). Deža, bliska in grmenja, nalivov, neviht in toče imamo uže dosta. Letos rada udarja strela in ljudi in živino pobija. Zadnjič smo poročali, kako je toča poklestila celovško polje. Jednaka nesreča zadela je okolico pri Feldkirchen, sv. Ulriku itd. Pridelki

so uničeni. Še hujše razsajala je toča po Kanalski dolini. Od italijanske meje pridrla je taka nevihta, da nihče ne pomni jednake. Drevesa so gola, zelenje po njivah in vrtih v zemljo zbito. Najhujše bilo je od Pontable do Ukev. V Pontabli je tamošnjemu kolodvoru polomilo 300 šip, po planinah pa usmrtilo mnogo ovac in koz. Na zimo in spomlad imamo ondi glad, ako se od inod ne pride na pomoč. — Libuče v Pliberški fari štejejo kot srenja 2000 prebivalcev. Ljudje niso bogati, zemlja je malo rodna in drva si morajo kupovati. Toda za takšne okoliščine ne marajo novosegni šolski mogotci in so zaukazali ubogej srenji pozidati 2 šolski palači, ki ste potrebovale 20.000 fl. Ljudje so se branili, zlasti zoper drugo palačo. Pomagalo ni nič. Srenji so zaukazali 5000 fl. v zajem vzeti in šolsko palačo postaviti. A še ni dosta. Sedaj zahtevajo, naj pozidajo še tretjo šolsko poslopje. Uboga srenja! — Blizu Gospe svete stoji grad Tolče. Zraven je precejšnja grajščina. Nje posestnik je znani liberalcec in vodja nemčurjem po Glanskej dolini Gustav Hock. Ta mož je začel prav po liberalnej šegi gospodariti. Kapelo v gradu je spremenil v žitnico, toda žitnici manjka očivestno blagoslova božjega. Pravijo, da hoče grajščino in grad s prazno žitnico vred prodati nekemu Beljačanu. — Pet in dvajsetletnico društva katoliških rokodelcev v Celovci so res sijajno obhajali. Njih eksclenca, preč. knezoškof so zbrane počastili s prelepim govorom. Društvo je s pomočjo velč. g. And. Einspielerja lani dobilo vrt in je v njem pozidalo hišo. Vsled tega je zamoglo svojo veselo svečanost obhajati v lastnej hiši!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Ko bi nemški liberalci ne imeli judovskih pisarjev in denarjev na razpolago, ob tla bili bi uže davno in popolnem. S pomočjo svojih novin ščujejo neprestano sedaj zoper vlado, sedaj zoper sv. Cerkvo, sedaj zoper razne narode. Zakaj? No, da ti nebi zapazili, kako si peščica zvijačnikov žepe polni itd. Sedaj hočejo po vsej sili Nemce razburiti, češ, da je njihovo „nemštvo v nevarnosti“, ker je grof Taaffejevo ministerstvo obečalo tudi Slovanom nekaj pravičnih želj izpolniti. Po vseh novinah tako godejo, povsod beračijo za „šulverein“ in sklicavajo „partei-tage“ t. j. shode nemških mož, kder se jim na ušesa zaropota: „nemštvo je v nevarnosti“. Takšen shod bil je v Mödlingu blizu Dunaja. Toda govorniki so si bili navskriž in poslanec Kronawetter je vse obsodil kot sleparijo ali „švindl“. — Dunajska „N. Freie Presse“ je v judovski drznosti odsvetovala 50. rojstni den svitlega cesarja svečano obhajati. Do sedaj je na to nesramnost posluhnilo edino glavno mesto Moravske, namreč Brno. Njegov mestni zastop je sklenil den 18. avg. t. l. ne obhajati. Res, nezaslišana nesramnost. Takšna je judovsko-liberalna udanost do svitlega ce-

sarja. — Grozna ploha naredila je veliko povodenj v Moravskem in Šleziji. Škoda je velika. Cesar so takoj med nesrečnike razdelili 8000 fl. — Ministerstvo namerava ob začetku novega šolskega leta Čehom pomagati do djanske enakopravnosti pri šolstvu. Dobijo več českih srednjih šol. Slovenci bomo bržčas zopet morali čakati. — Kako drzni da so nekateri liberalni uradniki, to vidimo na „konstitucionalnem društvu“ v Ljubljani. Skoraj sami uradniki so mu društveniki ter so vzdrževali nesramni list: „Tagblatt“, v katerem so od nekdanj grdili Slovence, zadnji čas pa psovali grof Taaffejevo ministerstvo in avstrijsko vlado. Nedavno je bil lažnjivi list konfisciran in sedaj čujemo, da preneha izhajati. No, to je prav; na Kranjskem utegne biti kmalu več miru. — Dne 10. avgusta je cesar Viljelm prišel v Ischl obiskovat našega cesarja in cesarico. Tudi srbski knez Milan je tam in rumunski knez je na poti tje. Pravijo, da je ta shod velike važnosti za bližnjo politiko v Evropi, zlasti gledé na Turčijo. — Več volitev za izpraznjene sedeže v državnem zboru bo razpisanih. V Gorici postavili so Slovenci za kandidata g. dr. Tonklija. — Na Ogerskem nameravajo popravljati strugo reke Rabe; reguliranje bo stalo 7 milijonov goldinarjev. V Banatu imeli so strahovito točo in nevihto, ne samo pridelki so uničeni, marveč veliko drevja je izruvanega, hiš podrenih, ljudij in živine ubitih, zlasti v Subotiški okolici. Magjarska vlada prodala je v hrvatski granici že jedenkrat lesa za veliko milijonov goldinarjev, a denarje porabila je tako, da nimajo ne Hrvatje pa ne graničarji nebenega haska. Sedaj hoče zopet v Vinkovskih šumah za 3 milijone lesa podreti, da ima s čim staviti kratko železnico od Siska do Doberlina.

Vnanje države. Italijanska vlada hoče vsa kako zapraviti premoženje zavoda „propaganda“, ki je sporočeno v podporo misijonarjem v paganski krajih. Sedaj je ukazala vse prodati in denar zameniti z italijansko „rento“ t. j. z dolžnimi pismi italijanskega kraljestva, ki utegne dnes ali jutri propasti. — Don Karlos, premagani in izgnani pravi kralj španjski, je generalu Boetu dal v shrambo dragoceni kinč reda zlate rune; Boet pa je kinč prodal in ko je bil tožen, so ga freimaurerski porotniki v Milanu nekrivega proglasili. To je velika sramota za italijansko pravosodstvo. — Francozi so nekaj časa močno goreli za Greke. Namenjeni so bili oficirjev doposlati v pomoč zoper Turke. Ali naenkrat si premislijo ter hranijo svoje moči doma zoper Bismarka, ki išče prilike kresnoti po sosedu, kateri bi mu le količkaj prste naskriž pokazal. — Bismark sam čepi v nekem nemškem kopališči Kissingen ter premišljuje o novih dačah za Nemce. Ob enem preganja še vedno socialiste in katoličane. Za zboljšanje v gospodarskih zadevah pa ničesar ne stori. Vsled tega bežijo Nemci tropama v Ameriko, letos jih je več kakor 100.000 Bismarkiji hrbet pokazalo. — An-

gleški minister Gladstone je zopet zdrav in turkoljubi solze ronijo, zakaj ni umrl; kajti sedaj vidijo, da bo sultanu vendar prej ali selej šlo za kožo. Dobil je obrok tudi zastran Grecije, ter ima v 3 tednih tej prepustiti Epir in Tesalijo. Tedaj ima do 4. sept. čas odločiti se. Nekoliko je se uže vdal, odposlavši 4000 moš v Albanijo, da Črnogorcem redno izročijo Dulcin, tudi zoper voljo in upiranje Albancev. Ali bo sedaj mož beseda, to pa ni gotovo. Bismark namerava baje 400 oficirjev in uradnikov sultanu v pomoč poslati; pravijo, da to meri proti Rusom pa tudi Angležem in Francozom! — Ruski general Skobeljev prodira prav opazno proti Turkmenom. Pot storjeno si povsod zavaruje pusteč za seboj trdnjave, v katerih je vedno dovolj vojakov, kanonov, streliva, vode in hrane. Tako prodira varno vedno globljeje proti Mervu, glavnemu mestu! — Kitajci so poslali markeža Tzenga v Petrograd, naj se z Rusi zavoljo ohranjenja miru pogaja. — V Afganistanu se Angležem huda godi. Ejub-paša je Kandahar obkolil, angleška posadka oskrbljena je samo za 35 dni. — V Ameriki v New-Yorku je zdravnik dr. Tanner 40 dni se postil zaporedoma; jedel ni ničesar pač pa veliko vode popil. Močno je se vsušil in je takšen, da ga je groza gledati. Trdijo, da ne bo dolgo živ.

Za poduk in kratek čas.

Sv. Bolfank v ljutomerskih gorica.

(Spisal Matjaž Flegerič.)

II. Navadno so sv. Bolfanku svetišča stavili v pustih in odljudnih krajih v spomin jegovega večletnega bivanja v gozdih in puščavah. Tako je nastala sv. Bolfanku posvečena kapela na Pohorji, pa tudi pri nas. Kedaj je se to zgodilo in kdo jej je temelj položil, to ni znano in dvomljivo je, da bo to skrivnost kedaj iskra človeškega uma razjasnila. Naš marljivi pisatelj, Anton Krempelj (1787—1844) trdi sicer v nekem 6. avgusta 1842 štev. 124 v novinah „Grazer-Zeitung“ priobčenem spisu, da je bila ta cerkev zidana nekaj pred l. 1607. in potlej posvečena, ali to je po mojih mislih samo dozdevanje. Krempelj bil je, kakor jegovo najbolje delo: „Dogodivščina štajarske zemlje“ svedoči, vesten zgodovinopisec. Zakaj toraj tudi v omenjenem dopisu ni povedal, kde je izvedel, da je ta cerkev nekaj pred l. 1607 bila zidana? Po vsej priliki bila je prejšnja kapela začetkom sedemnajstega, ali vže koncem šestnajstega stoletja postavljena. Bilo kakorkoli, gotovo je, da je ta kapela stala do l. 1680, kar svedočijo razni zapisniki.

V starem in v srednjem veku in še v novejšem časi razsajala je večkrat vsled strahovitih dolgotrajnih bojev, ker še se takrat niso pali vojščaki dosta globoko pokapali, strašna kuga. Tudi

omenjega leta 1680 je šiba božja v podobi bele žene grozovito pustošila slovenske pokrajine. Bilo je toliko mrličev, da jih niso mogli dostojno na posvečena pokopališča spremljati, ker so bila kmalu prenapolnjena, temveč morala je vsaka srenja svoje mrliča doma na za ta žalostni posel opredeljenem kraju pokapati. Lehko je tedaj, da sedaj na mestih brhke žnjice veselo sladke pesni pojejo, kder so malo da ne pred 200 leti verne Slovenke na grobih svojih soprogov tužno bridke solze točile. Gotovo je, da so se takrat mrličji tudi okoli kapele sv. Bolfanka pokapali. Ko je kuga nehala razsajati, stavili so ljudje v spomin pokojnikov na mestih, kder so bili pokopani, križe in podobe raznih svetnikov, a pri nas bila je na mestu sv. Bolfanku posvečene kapele istemu svetniku posvečena cerkev sezidana. Glavni povod temu pobožnemu delu dal je tedanji župnik pri sv. Miklavži, Matija Mihal Sager, a okoličani žrtvovali so za ta hvalevredni Bogu dopadljivi namen dragovoljno po mogočnosti peneze, zidni in apneni kamen, katerega je bilo in še ga je tukaj obilo, tudi les, katerega smo imeli mnogo. Takrat namreč niso bile naše šume, kakor žalibog v sedanjem stoletji, ko se skoro preveč apnari, na silno škodo svojih lastnikov vse prerejene, da celo prazne! Tudi delati pomagali so tedanji prebivalci pri tej cerkvi. Da gospodske imajoče tukaj vinograde z denarnimi prineski za zidanje te cerkve za prostimi kmeti niso zaostajale, to je živa istina. Naša sedanja cerkev bila je l. 1683. početa in v teku petih let t. j. l. 1688 dogotovljena. Ona je skoro sedaj isto takova, kakoršna je bila iz početka. Prednji del (presbiterij) je na četiri ogle z ednakimi stranmi; zadnji del (ladija) je tudi na četiri ogle, ali podolgovat. Leta 1750 dal je Matija Fortunat Tobinger (bolje Dobingar) na tej cerkvi steni predreti in na vsaki strani eno kapelico prizidati. Kapelica na desni (epistolski) strani posvečena je bila sv. Lovrencu mučeniku, a ona na levi (evangeljski) sv. Janezu krstitelju. To spremembo na cerkvi dali so narediti na lastne stroške stanovniki iz občin Gomila, Kog, Jastrebeci, Lačaves in Vitan; občina Vodranci bila je takrat pridružena fari sv. Duha v sosednem Središči. Leta 1811. hoteli ste se ti kapeli porušiti; radi tega nji je dal tedanji kurat Andraž Žigert odstraniti; govori še se sedaj, da se je to zgodilo za tega voljo, ker so nekateri možaki ob času božje službe pod eno teh kapel tabak kadili. To našim prednamcem ni jako na čast! Takrat se je tudi presbiterij te cerkve za kakih 7 metrov dal proti solnčnemu izhodu podaljšati. Ta cerkev ima četiri altarje, vsi so leseni in l. 1750 narejeni. Kdo jih je naredil in malal ni znano. Sedaj so vsi ponovljeni. Dne 15. sušca 1783, tedaj malo da ni polnih sto let potem, kar se je začela ta cerkev zidati, sešla se je pri sv. Miklavži v ljutomerskih gorica komisija, katera je bila zbog tega potrebna, da bi se pri cerkvi sv. Bolfanka, podružnici sv. Miklavža,

naredila nova kuracija. Potrebna bila je zbog teh le uzrokov:

1) Ker ljudstvo iz te podružnice zbog velike vode, katera velikokrat doline poplavi, po zimi zbog velikega snega, slabih potov prek bregov k farni cerkvi težko, ali na nikakošen način nemore prihajati. 2) Ker so občine v tej podružnici več nego celo in četrt ure od sedanje farne cerkve oddaljene. 3) Ker je v teh občinah toliko duš, da jih število lastno kuracijo zahteva. 4) Ker je tukaj poleg cerkve vže tudi hiša narejena. Vasi in hiše, katere se imajo tej kuraciji pridružiti: Kog 73 hiš 269 duš, Vitan 24 hiš 133 duš, Lačaves 33 hiš 124 duš, Jastrebeci 30 hiš 129 duš, Gomila 34 hiš 122 duš, Vodranci od fare sv. Duha v Središči 19 hiš 107 duš. Vkup 213 hiš 884 duš. Pri tej komisiji bili so podpisani gospodje: Christoph Freiher von Schwitzen m. p. Kreisscommissar, Johann Nep. Reitz m. p. Oberpfarrer, Deutschordenspriester, Ordinariats-Commissär, Bartholomaeus Roiko m. p. Pfarrer zu St. Nikolaus, Lorenz Grietz m. p. Pfarrer zu Polsterau, Josef Leitner m. p. Verwalter zu Grosssonntag, Anton Reuter m. p. Verwalter zu Friedau, Franz Herzog m. p. Administrator der Gült Liboinberg.

Tako so podpisani ti gospodje v dekanijem arhivu pri Veliki Nedelji. Zapisnik te komisije bil je meseca septembra l. 1785 pregledan. Kdo ga je pregledoval, nevem, ker ne najdem nikder zapisano, vendar moralo je biti vže takrat odločeno, da je tukaj kuracija potrebna, ker se je število hiš in duš vže za nekoliko pomnožilo, kakor je iz sledečega videti. Vasi: Lačaves 33 hiš 111 duš, Vitan 24 hiš 144 duš, Kog 74 hiš 272 duš, Jastrebeci 30 hiš 156 duš, Gomila 45 hiš 202 duš, Vodranci 19 hiš 111 duš. Vkup 225 hiš 996 duš. V teku dveh let pomnožilo se je tedaj število hiš za 12, a število duš za 112.

Smešničar 33. Bil je gospodar, ki je imel lepo tele. Bal se je, da mu ga kdo ne ukradne. Hodi ga po noči s hlapcem stražiti. Gospodar čaka pri vratih hlapec pa za dvermi drema. Tat res pride, gospodar ga prime za nogo klicaje hlapca na pomoč. Ali tat se zmuzne in pusti eden škorenj v rokah gospodarjevih. Sedaj pritisne hlapec pa v temi namesto tata zgrabi gospodarja za vrat tako močno, da je komaj besedice iz sebe spravil: joj mene, pusti me, jaz sem. Med tem mahne tat, a gospodar reče nevoljen hlapcu: jutre pa pojdeva po dnevi tat čakat, da bodeva videla, kam ho kateri prejel. Simon Lorgar.

Razne stvari.

(Volitev v mestni skupini mariborski) v državni zbor dela nemškimi „fortšritlerjem“ močnih preglastic, ker so zvedeli, da bi utegnil minister gosp. Konrad kandidirati, podpiran od Slovencev, konservativcev in vlade. Takoj so pisali v Gradec po

iz Bismarkije prišedšega g. Reuterja. Ob enem je se kot kandidat oglasil g. Wiesthaler.

(„Augusta meseca 18. dan“) ali kratke črtice iz življenja našega preljubega cesarja Franca Jožefa I. Tako se glasi knjižica, 20 strani debela, spisana na slavo 50letnemu rojstvenemu dnevu svitlega cesarja. Odlikuje se poleg drugih z lepimi podobami cesarja, cesarice, cesarjeviča Rudolfa, njegove neveste Šefanije, njegove sestre Gizele in Valerije, očeta in matere cesarjeve, maršala Radeckija in nadvojvode Albrehta. Založnik je: C. Rauch, Buchdruckerei und Verlagsgeschäft, Wien, VI. Hornbostelgasse 4. Iztis velja 12 kr. Skup 10 iztisov pa 1 fl. z dopošiljativjo vred. Sestavil je knjižico g. J. Tomšic. Beseda je izvrstno lepa! Zavitek in tisek jako snažen.

(Okrajni zastop slov. graški) je ostal v slovenskih rokah, ker je tudi kmetška skupina volila vrlo narodno. Slava!

(Freimaurer Forregger) v Celji poročal je o svojem delovanju v državnem zboru, ter je hudo jamral, da so liberalni ustavaki v manjšini. Tolažil se je z napadi na konservativce.

(V Dravo pri Ormoži pal) je flosar Anton Hribernik, iz Selnice doma, ter je utonil.

(Nemškemu „šulverein“) pristopilo je 75 Ptujčanov, mahrenberški okrajni zastop in nadučitelj g. Mogge pri sv. Lovrenci v puščavi. Ljudje imajo preveč denarjev, da ž njimi pometajo.

(Ukradenih oblačil) našli so pri novem pokopališču v Pobrežji blizu Maribora; Jožef in Marija Savec iz Ptuja sta se oglasila kot oškodovanca ter obleke odnesla vredne 200 fl. Drugo je še založeno pri županu.

(V Slatino) je do 6. augusta t. l. došlo 1722 topličarjev.

(Morivca Mih. Zemljiča), ki je lani neko žensko v Tezni pri Mariboru ubil, zasačili so žandarji v Ptui.

(Novo železnico merijo) iz Celja v Spod. Drauburg in iz Lipnice v Ivnik.

(V Mahrenbergu) so se mimo potujoči artileristi v Dravo šli kopat. Eden je utonil. Mrtevca je Drava v Bresternici izvrgla in bil je v Kamci pokopan. Na roki je imel zlat prstan.

(Utonil) je dne 29. julija v Ščavnici Jakob Lasbahe, bivši učenec mariborske gimnazije, brat dr. Josipa Lasbahera.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali čč. gg. Lempl, Naprudnik, Osenjak, Šlander, Zupanič po 2 gl., Cvetko Iv., Hrg, Hribovšek, Stranjšak Mart., Zdolšek po 1 gl. letnine.

(SNEG pokrili) je Solčavske planine, še bolje pa visoke koroške in gornje štajerske. Hladno vreme vleče.

(Ploha) razlila je se nad Poličanami, Ponkvami, dalje proti sv. Juriju in Štorem. Na večih mestih je voda železnico poplavila.

(Malar M. Berglez v Podčetrtku) je iz Zibike domov gredoč blizu Pustove v vodo pal in utonil.

(V Zelenem travniku) je 27letna dekla Treza Drobočeva se najedla mišnice in umrla. V denarni mošnji imela je še več strupa.

(Spremembe v Lavantinski škofiji.) Č. g. Franc Feuš bil je po izvrstno prestanih vseh izpitih na vseučilišču v Innsbrucku promoviran v doktorja bogoslovja ter je postal stolni vikar in kaplan v Mariboru.

Dražbe. 16. aug. Jakob Kokol v Gruškovci 1060 fl., Martin Korošec v Gradišu 550 fl.; 17. aug. Karl Filafero v Ptui 8450 fl.; 20. aug. Jožef Rojko 4478 fl. pri sv. Lenartu v Slov. gor., Štefan Čeh 55 fl. v Ptui; 21. aug. Matija Cartel v Cezanjevih 500 fl.; 23. aug. Jakob Majcen v Lembergu 260 fl.

Loterijne številke:

V Trstu 7. augusta 1880: 39, 72, 24, 46, 26.
V Linci „ „ 15, 64, 20, 12, 74.
Prihodnje srečkanje: 21. augusta 1880.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Turšica	Proso	Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor . . .	8 50	5 60	4 70	3 80	6 10	5 40	5 70
Ptuj . . .	7 —	5 52	4 52	3 60	6 —	3 70	5 52
Gradec . . .	8 74	6 80	5 20	4 50	5 65	— —	5 53
Colovec . . .	10 5	7 85	5 40	3 47	5 94	— —	— —
Ljubljana . .	11 12	7 8	4 68	3 87	6 73	4 20	5 90
Varaždin . .	7 —	5 20	4 50	3 —	6 20	6 —	6 —
Dunaj } 100 Klg.	11 71	9 18	8 70	7 22	7 55	8 85	— 20
Pešt } 100 Klg.	10 20	8 49	8 70	7 15	6 95	4 65	5 —

Raznovrstne očale

prodava in popravlja mariborski urar

3—3

Ferdinand Dietinger.

Organist in pevovodja

ki je zmožen tudi na gosli gosti ter je 3 leta obiskoval cecilijansko orglarsko šolo v Ljubljani in jo z dobrim uspehom izvršil, išče službe. Sprejme tudi službo cerkovnika. Pisma naj se pošiljajo uredništvu „Slov. Gosp.“

2—3

3-3 Popolna razprodaja.

Uljudno podpisani naznanjam, da sedaj svojo zalogo poletnega in zimskega oblačilnega blaga za gospode in gospe, dalje črni luster in kašmir, belo blago razprodavam po najnižji ceni.

V Mariboru.

Karol Hartnagel.

Veliki živinski sejm

bode 30. avgusta pri sv. Tomažu nad Veliko nedeljo; ravno tako 28. oktobra in 3. decembra. Vljudno se vabijo kupei in prodajalci, da pridejo v obilnem številu na sejm.

1-3

Priporočba.

V firnežu pripravljene barve, potem lake, čopiče (pemzelne), vsake vrste suhe barve, ravno tako tudi mojo dobro založeno specerijsko blago, jesenska semena, več sort žimé za madrace itd. priporočam po solidni nizki ceni

M. Berdajs

v Mariboru.

Nagrobne † križe †

prodava po jako znižaneji ceni

Danijel Rakuš,
trgovec z železjem

v Celji,

v Graškeji ulici.

Križev je mnogo na izbiri. Zriskov ali črtežev pošljemo vsakemu radi brezplačno na dom, ako se za nje oglasi.

6-8

3-3 Padarska obrt

v Šent Jurji na Ščavnici s podporo 150 fl. iz okrajne blagajnice proti lečenju siromakov soseskijh občin, s pravico lastne lekarne, cepljenja koz, ogledovanja mrličev in mesa proti posebnim plačilom, se razpisuje do konca avgusta t. l.

Prosileci slavyjanskega narečja sposobni imajo prednost. Prošnje naj se uložijo potom službene oblastnije.

C. k. okrajno glavarstvo v Ljutomeru,

dne 20. julija 1880.

1-6

Marijaceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse
bolezni v želodci

in nepresežen zoper nelslast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnenje, kisló podiranje, ščipanje, katar v želodci, zgago, da se ne nareja pesek in pšeno in slez, zoper zlatenico, gnjus in bljuvanje, da glava ne boli (če izvira bolečina iz želodca), zoper krč v želodci, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, črve, zoper bolezni na vranici, jetrah in zoper zlato žilo.

Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane 35 kr.

Prodava jih v Mariboru lekar g. Jož. Nos in trgovec g. S. Lucardi.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi, naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijaceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisnene besede: Echte Mariazeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apotheker, sklenica mora biti zapečatená z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijaceljske matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljenó **varstveno znamenje** in zavoj mora biti zapečaten z našim **varstvenim znamenjem**. Izdelki podobnega ali istega imena, ki nemajo teh znakov istinitosti, naj se zavrzéjo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučajji takoj naznanijo, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci.

Glavna zaloga v lekarni „zum Schutzengel“, C. Brady, Kremsier.